

Eindelijk zijn we dan zover. Deze maand zijn er behalve een nieuw onderwerp ook antwoorden uit de praktijk te melden. De redactie hoopt dat deze rubriek zich met uw medewerking zal ontwikkelen tot een praktische en lezenswaardige rubriek. De reacties voor deze maand zijn wat dat betreft heel bemoedigend.

De vraag voor de maand mei luidde:

Er zijn heel wat manieren om het zwermen te verhinderen. Op welke manier gaat u daarbij te werk? (zie februarinummer Bijen: 9(2):37)

138

Selectie

H. Meddeler uit Montfoort

Bij alle volken het zwermen geheel verhinderen, lijkt mij niet mogelijk. Er kan wel wat tegen het zwermen gedaan worden: ruimte geven, arrest-methode, demarreren en selectie. Dat laatste probeer ik te doen.

Ik imker met spaarkasten met hoge ramen (285 mm). Daar komen naar behoefte 2 of meer honingkamers op, zonder roosters. Tijdens het seizoen inspecteer ik mijn volken eenmaal per week. In het voorjaar let ik vooral op of er voldoende ruimte is. Bij ruimtegebrek gaat er óf een bak op óf een bak tussen. In de zwermtijd (eind mei, begin juni) wordt er op gelet of er doppen aanwezig zijn. Dit gaat volgens de kantelmethode, dat wil zeggen de beitel tussen de eerste en de tweede bak en de bovenste bak(ken) wat voorover buigen. Als je dan onder tegen de ramen aankijkt, kun je zien of er doppen aanwezig zijn. Zijn er belegde doppen dan zoek ik de koningin op en hang het raam waarop ze loopt in een 7-ramer. Dit raam is meestal flink bezet met broed. Dan nog een raam waarin ook stuifmeel aanwezig is en nog een raam met voer erbij. Zitten er op deze ramen voldoende bijen dan gaat het kastje dicht, anders eerst nog de bijen van 1 of 2 ramen erbij vegen. Deze kastjes gaan naar een nieuwe standplaats zodat er geen bijen terug kunnen vliegen. Zijn er geen doppen dan gebeurt er niets. Door op deze manier te selecteren op zwermtraagheid, wordt het zwermen ook belangrijk minder. De laatste jaren hoef ik maar bij een derde tot de helft van de volken een veger te maken. Het afgelopen jaar zelfs maar bij 16 van 60 volken.

Zwermverhinderend (I)

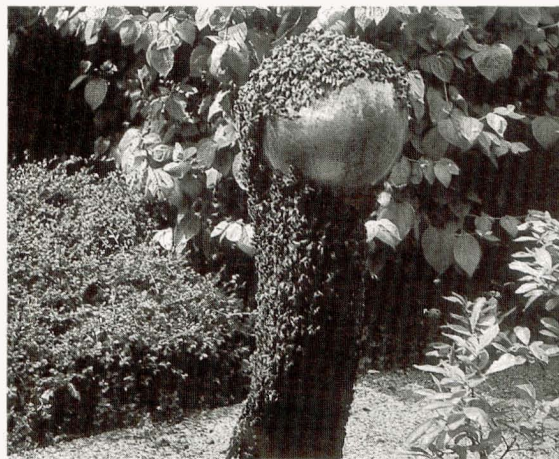
L.M. Opsteeg

Het zwermen van de bijen is een natuurlijk gebeuren dat samenhangt met de instandhouding van de soort. We kunnen ons afvragen of het tegengaan van de zwermduft dan ook niet indruist tegen de natuur. Vooral voorzwermen leveren sterke en gezonde volken op, waarmee je goede resultaten kunt behalen.

Gezien de bevolkingsdichtheid van ons land, is het laten afkomen van natuurzwermen helaas meestal niet verantwoord. Het levert onze hobby meer antipathie op dan sympathie en veel burenruzies zijn daardoor ontstaan. Daar komt bij dat vele imkers alleen tijdens weekenden tijd hebben voor de bijen en daarom genoodzaakt zijn het zwermen onder controle te houden. In de loop van de eeuwen zijn de mensen dan ook op zoek naar methoden gegaan om het zwermen te kunnen beheersen. Zo zijn er verschillende bedrijfsmethoden ontstaan. Een aantal van deze methoden heb ik met meer of minder succes toegepast. Vanwege de beperkte ruimte is het onmogelijk om op al deze methoden in te gaan.

In het kort komt het er op neer dat de Aalstermethode, zij het enigszins aangepast, voor mij het meest bedrijfszeker is gebleken en bovendien goede resultaten oplevert. In de praktijk blijkt echter dat bij de Aalstermethode nogal eens fouten worden gemaakt, waardoor de resultaten tegenvallen. Op deze punten wil ik in het kort ingaan.

We starten voor de actualiteit bij het vegen maken:
- Maak vegers voordat de zwermduft in de volken aanwezig is.

Zwerm neergestreken op een tuinlamp. Foto: L.M. Opsteeg.

- Maak vegers tussen 15 en 20 mei. De jonge koninginnen in de hoofdvolken moeten aan de leg zijn als de lindebloei aanvangt (10-15 juni).

- De vegers groot genoeg maken, zodat er minimaal vier ramen met bijen overblijven. Om daar meer zekerheid over te hebben kun je de vegers het beste ongeveer drie km wegbrengen. Op deze manier bepaal je zelf de grootte en zal de veger sneller ontwikkelen omdat de vliegbijs erop blijven.

- Gebruik 10-ramen om de snelle ontwikkeling op te vangen. Sluitblokken kunnen hier in het begin goede diensten bewijzen.

- Door sterke vegers te maken worden de hoofdvolken flink afgezwakt, waardoor bruidszwermen uitblijven.

- Bij onvoldoende dracht moeten de vegers gevoerd worden.

- Door sterke vegers te maken kunnen we deze gebruiken als melkkoetje ten behoeve van de hoofdvolken. Laat de vegers bij het begin van de zomerdracht en/of de heidedracht afvliegen op de hoofdvolken en hang eventueel enkele ramen uitlopend broed over. Door deze laatste handeling houden we een beter evenwicht tussen de hoeveelheid bijen en de hoeveelheid broed en voorkomen we kalkbroed.

- Verenig eind augustus begin september alle volken die geen acht ramen bezet hebben.

- De voorjaarsinspectie is een bijzonder goed moment om de volken te vergelijken en daarbij een keuze te maken met welke koninginnen wordt doorgeteeld.

- Rond half april is het niet altijd nodig ieder hoofdvolk met de veger te verenigen. Wanneer je de volken te sterk maakt, zal de zwerm drift te snel toeslaan en neemt de haaldrift sterk af.

Tot slot

De Aalstermethode wordt nog altijd door $\pm 60\%$ van de imkers toegepast. Ik vind het dan ook zinvol om u kennis te laten nemen van mijn ervaringen. Hopelijk komen in dit nummer ook de ervaringen met andere zwermverhinderingsmethoden aan bod.

Welke bedrijfsmethode u ook toepast, ik wens u alleen een goed bijenjaar 2000 toe.

Zwermverhidering (II)

Jan Flipsen, Udenhout

Ooit ben ik begonnen met vegers maken volgens de Aalstermethode. Nu heb ik een gevarieerde aanpak. Mijn bijenstand omvat altijd 10 tot 12 volken en ik werk langs twee lijnen.

De eerste zwermverhideringslijn is de darrenraatmethode ter bestrijding van de Varroamijt. Medio april

wordt in alle volken een darren(kunst)raat gehangen. Ongeveer 4 weken later worden alle gesloten darrenraten vervangen door andere. De zwermtijd staat dan voor de deur. Op weg naar nog een mogelijke vervanging van gesloten raten, worden de volken gecontroleerd op moerdoppen. Vorig jaar stelde ik vast, dat 4 van de 12 volken (33%) geen zwermneiging vertoonden. Een gevolg van deze aanpak? Het heeft er alle schijn van. Maar was deze verandering bij dit viertal wel gewenst? Voor een antwoord op die vraag dient mijn tweede lijn.

Na de voorjaarscontrole bepaal ik met het notitieboekje van vorig seizoen in de hand welke moeren beantwoorden aan mijn norm. Dat is: raszuiver, afwijkend gedrag bijvoorbeeld wel raszuiver maar onvoldoende zachtvaardig, leeftijd van de moer. Degenen, die niet conform mijn norm zijn, worden in de zwermtijd vervangen. Dus: moeren zoeken, verwijderen, vervangen vanuit mijn teelt. Voor de overigen maak ik tussenafleggers of vegers. Bij de tussenafleggers wordt de volgende variant gebruikt: moer juist wel of juist niet in de onderbak (bak 0). De keuze voor de variant wordt gemaakt vanuit de varroabestrijding. Met de moer in de onderbak en een belegde darrenraat heb je de varroa's een dodelijke klap toegediend. Is deze keuze niet relevant, dan gebeurt het afhankelijk van het materiaal dat voor handen is, van het niet-vinden van de moer e.a. Wel moet ik bekennen dat bij mij niet elke tussenaflegger een afdoende zwermverhidering geeft. Bij tijdige ontdekking van onverwachte moerdoppen grijp ik opnieuw in. Soms maak ik wel eens een veger.

VRAAG VOOR DE MAAND SEPTEMBER

We hebben in juli en augustus de bijenvolken al veel voer gegeven. September is de tijd om dat af te ronden en de volken klaar te hebben voor de winter. Voert u nog veel suiker bij in september en voor welke datum wilt u daarmee klaar zijn?

U kunt uw reactie tot 17 juli inzenden:

Adres: postbus 90, 6720 AB Bennekom